

KOIRAN KORVATULEHDUS

Nuusku-lehteen heinäkuussa 2022
Kirsti Schildt, ELL, CertVD, DipECVD
Katja Kyröläinen, ELL
Aures iho- ja korvaeläinlääkärit, Helsinki

Miksi koiran korvat tulehtuvat?

Korvasairaudet luokitellaan koirilla osaksi ihosairauksia. Korvakäytävien seinämiä peittää iho, joten monet muualle ihoa oireita aiheuttavat sairaudet johtavat myös korvien oireiluun.

Korvatulehduksen taustasyyt jaotellaan tulehdukselle altistaviin, ensisijaisiin/primaareihin, toissijaisiin/sekundaarisiin ja ylläpitäviin. Tulehdukselle altistavia tekijöitä ovat kosteus (uiminen), luppakorvaisuus, karvainen tai ahdas korvakäytävä. Altistavat tekijät ovat olemassa ennen tulehduksen syntymistä, mutta eivät yksinään pysty aiheuttamaan tulehdusta.

Ensisijaisia tulehduksen syitä ovat esimerkiksi korvapunkkitartunta tai vierasesine korvassa. Koirilla tavallisin syy korvatulehduksen syntyyn on allergia. Lievien tai yksittäisten korvatulehdusten taustasyitä ei välttämättä pystytä selvittämään.

Inflammaatio eli tulehdustila korvassa johtaa siihen, että mikrobit viihtyvät ja saavat jalansijaa. Mikrobit kuten bakteerit ja hiivat muodostavat tulehduksen toissijaisen syyn, eli ne lisääntyvät korvassa, jossa jokin ensisijainen syy on aiheuttanut vauriota. Terveestäkin korvakäytävästä löytyy pieni määrä mikrobeja.

Korvatulehdusta ylläpitävät tekijät syntyvät pitkittyneen tulehduksen seurauksena. Hoitamaton tai hoitoon huo-

nosti vastaava tulehdus voi johtaa korvakäytävien seinämien jäykistymiseen ja jopa mineralisaatioon eli kalkkeutumiseen. Korvan oma puhdistusmekanismi, joka normaalitilassa poistaa korvakäytävästä vahan ja lian, toimii paksuuntuneen ja jäykistyneen seinämän vuoksi huonosti ja erite pakkaantuu käytävään. Korvatulehduksen seurauksena tärykalvo voi vaurioitua, jolloin tulehduserite pääsee välikorvaan. Välikorvantulehdus voi olla selitys siihen, että korvatulehdus ei parane tai vaikuttaa siltä, että tulehdus uusii heti lääkekuurin loputtua.

Korvatulehduksen diagnostiikassa ja hoidossa on huomioitava kaikki nämä tekijät, jotta päästään hyvään lopputulokseen.

Mitkä ovat korvatulehduksen oireet?

Koiran korvissa voi olla kutinaa, jolloin koira raapii tai hankaa korviaan, tai ravistelee päätään. Omistaja voi huomata poikkeavan hajun korvista. Ulkokorvissa voi näkyä punoitusta, eritettä, tai iho voi olla korvakäytävän suulla karstainen tai paksuuntunut. Kipu korvassa voi näkyä koiran käytöksessä; se ei ehkä halua, että korviin kosketaan, tai se vingahtaa, kun sille laitetaan kaulapanta. Koira voi pitää päätä kallellaan, tai roikottaa toista korvaa. Kuulo voi heikentyä. Pitkälle edenneessä tulehduksessa voi ilmetä neurologisia oireita kuten tasapaino-ongelmia.

Miten koiran korvat tutkitaan?

Korvan perustutkimukseen kuuluu korvan tähyttäminen otoskoopilla, eli korvatähystimellä, korvaeritenäytteen tutkiminen, korvakäytävien ulkoinen tunnustelu ja mahdollisten korvaperäisten neurologisten oireiden havainnointi. Lisäksi omistajan havainnot esimerkiksi kuulon heikkenemisestä, kipu- tai kutinaoireilusta ja oireiden kestosta sekä aiemmasta korva- ja/tai iho-oireilusta sekä yleisestä terveydestä antavat olennaista lisätietoa tilannearvion tueksi. Lisätutkimuksina ja osana hoitoa voidaan tarvita myös korvarakenteiden kuvantamista mm. välikorvantulehduksen ja muiden välikorvamuuutosten varalta sekä nukutuksessa tehtävää videotähystystä (videootoskopiaa) ja korvahuuhtelua.

Korvan tähytystä

Korvan tähyttäminen otoskoopilla tehdään yleensä hereillä olevalle lemmikille. Tähyttimellä nähdään ulkokorva, eli korvakäytävä tärykalvolle saakka. Ulkokorvaan kuuluu myös korvalehti, joka luonnollisesti arvioidaan myös. Terveen korvakäytävän iho on siisti, sileä ja punoittamaton ja tärykalvo näkyy ehyenä ja vaalean läpikuultavana, eikä se pullota. Korvatulehduksen yhteydessä näkymä korvakäytävässä voi olla turvotuksen, eritteen tai jopa kudossmassan vuoksi estynyt,

<< Korvatulehduksen pitkittyessä korvakäytävän vaikkurauhaset ärtyvät ja voivat turvota, jolloin ne näkyvät korvaa tähytettäessä.

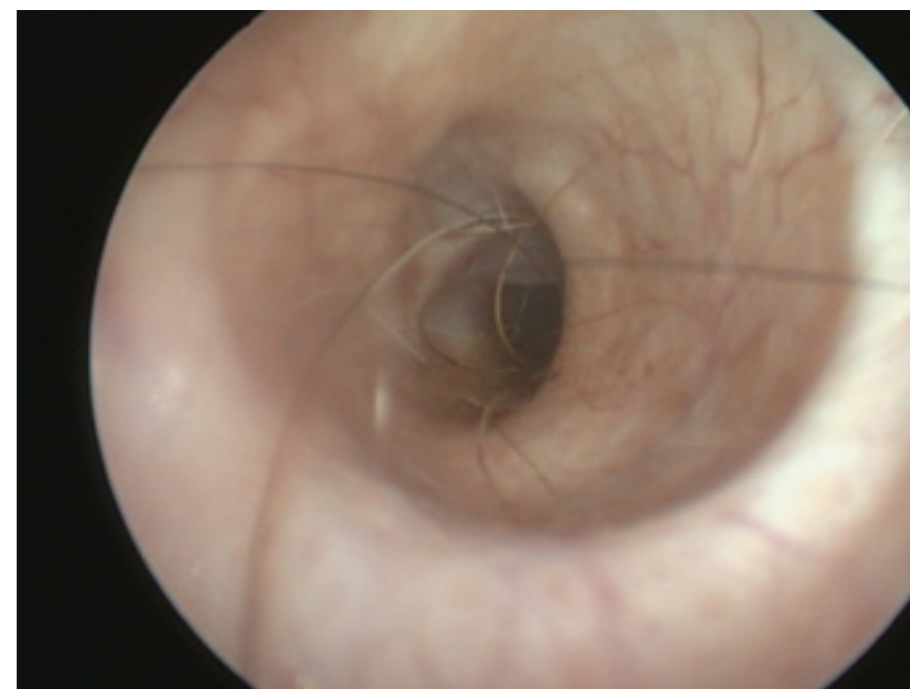
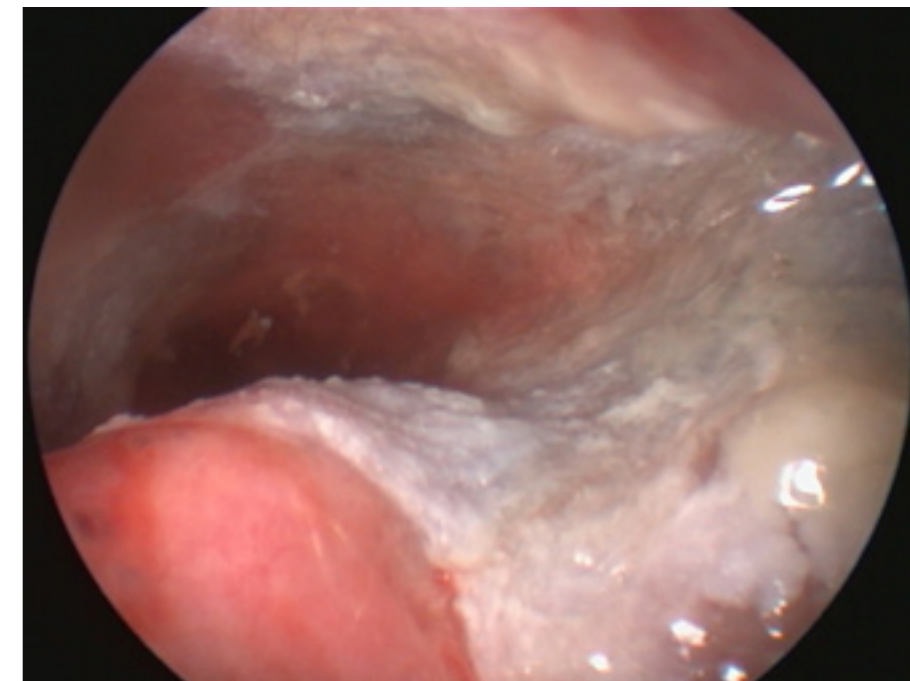
> Märkäiseen eritteeseen voi liittyä korvakäytävän seinämän haavaumat. Monet puhdisteet voivat kirvellä, jos seinämä on haavautunut

>> Video-otoskoopilla otetussa kuvassa nähdään terve korvakäytävä. Pieni karvatuppo tärykalvon edessä on normaali löydös.

jolloin on selvää, että korva vaatii hoitoa ja mahdollisesti lisätutkimuksia.

Korvaeritenäyte

Korvaeritenäytteestä tutkitaan soluja ja mikrobeja sekä mahdollisia loisia. Terveen korvan iholla on monimuotoinen mutta varsin maltillinen normaalimikrobisto, joka on osa tervettä ihoa korvasakin. Tulehduksissa mikrobien määrä on lisääntynyt ja mikrobiston monimuotoisuus merkittävästi heikentynyt. Useimmiten korvatulehdusmikrobit eivät ole ulkopuolelta tartuntana saatuja pöpöjä, vaan tavallisesti kyse on normaalimikrobistoon kuuluvien stafylokokkibakteerien tai Malassezia-hiivojen epänormaalista lisääntymisestä. Vaurioituneella korvakäytävän iholla ja muuttuneissa olosuhteissa myös ympäristöperäiset bakteerit kuten Pseudomonas aeruginosa voivat päästä villiintymään. Loisista korvapunkit voivat aiheuttaa etenkin kissoilla, mutta joskus

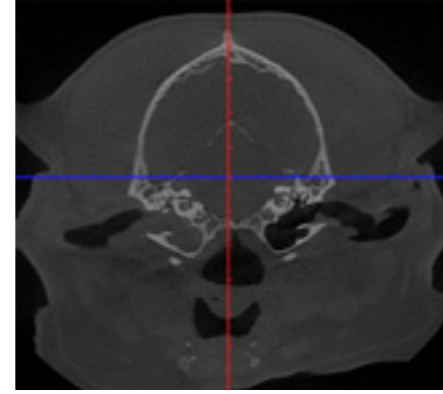
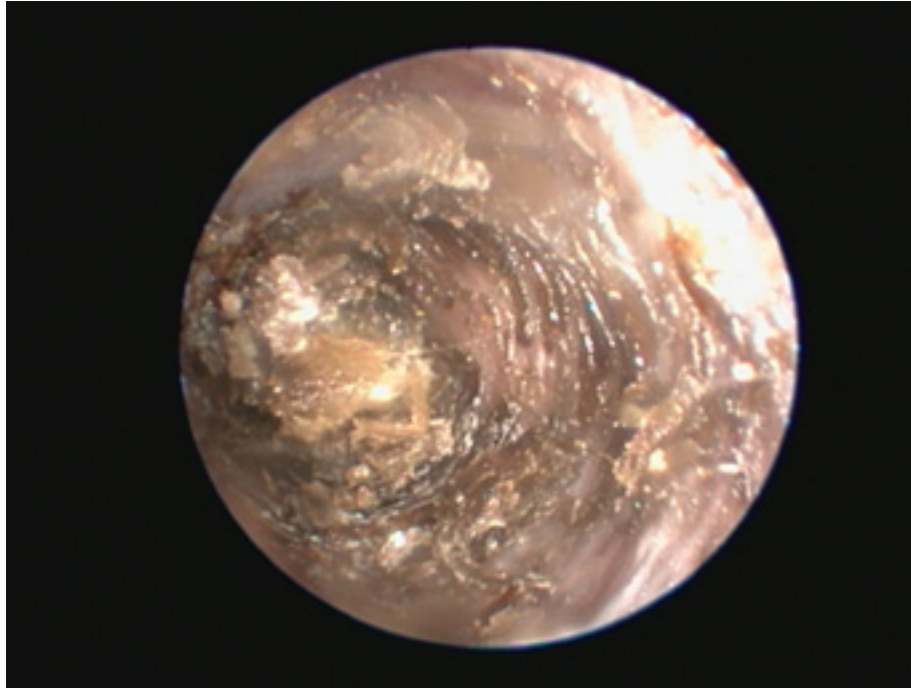
myös koirilla, tarttuvia korvaongelmia. Myös muut ulkoloiset, kuten kapi, voivat aiheuttaa iho-oireilua korvien alueella.

Kipu ja korvatutkimus

Jos kipu on esteenä korvan tutkimiselle, saatetaan potilas rauhoittaa. Mikäli klii-

nisen tutkimuksen ja eritenäytteen perusteella tiedetään, että hyvin kivuliaan korvan näkyvyys on joka tapauksessa estynyt esimerkiksi runsaan eritteen vuoksi, on rauhoittamisen sijasta usein järkevämpää aloittaa tulehdusreaktiota lievittävä lääkehoito

Kivun ja pelon huomioiminen kipeän korvan tutkimusten ja hoidon yhteydessä on tärkeää hoidon ja tulevien tutkimusten toteuttamisen kannalta, koska korvan käsittelykammo voi olla merkittävä este korvan hoidolle ja tutkimiselle tulevaisuudessa.

Kuvantaminen on tärkeä osa korvatutkimusta pitkittyneissä tulehduksissa. Kuvan koiralla todettiin kartiokeilatietokonetomografiassa toispuoleinen välikorvantulehdus.

< Korvatulehduksessa korvakäytävään kertyy erittettä, joka saattaa estää näkyvyyden tärykalvolle.

< Tavallisin taustasy korvatulehdukselle on allergia. Kuvan koiralla on kutinan lisäksi punoitusta ulkokorvassa.

Tärkeää on hoitaa korvat kuntoon mahdollisimman pian, jotta vältetään ylläpitävien tekijöiden syntymiseltä.

ja tehdä tähytys ja mahdollisesti muitakin toimenpiteitä (kuten video-otoskopia) hieman myöhemmin, kun kipu, erityisesti ja mahdollinen turvotus on saatu hallintaan. Kivu ja pelon huomioiminen kipeän korvan tutkimusten ja hoidon yhteydessä on tärkeää hoidon ja tulevien tutkimusten toteuttamisen kannalta, koska korvan

käsittelykammo voi olla merkittävä este korvan hoidolle ja tutkimiselle tulevaisuudessa. Aivan yhtä tärkeää on, että vakavan käsittelystressin ja kivun minimointi itsessään on tärkeää eläimen hyvinvoinnin ja eläinten kanssa toimivien näkökulmasta.

Välikorvan tutkiminen

Välikorva on tärykalvon takana sijaitseva soikeahko ontelo. Välikorvassa sijaitsevat pikkuruiset kuuloluut, jotka vahvistavat korvakäytävästä tärykalvolle tulevia ääniä sisäkorvan aistittavaksi, muutoin terveen välikorvanontelon eli bullan sisänto on ilmaa. Bullan luisen seinämän sisäpintaa verhoaa limakalvo, jonka tuottama lima poistuu nenänieluun korvatorven kautta; korvatorven kautta tapahtuu myös

välikorvan paineen tasaus. Ongelmalanteissa välikorva voi täyttyä osittain tai kokonaan esimerkiksi tulehduseritteellä, limalla, tai kudossamalla kuten kasvaimella tai tulehduksellisella polyyppilla. Välikorvaongelma voi joskus olla hyvin ilmeinen jo esitietojen tai perustutkimuksen perusteella, mutta välikorvaongelman poissulkeminen ja välikorvan tilanteen tarkempi arviointi vaatii yleensä kuvantamista (tietokonetomografia tai magneettikuvaus).

Koiran korvatulehduksen hoito

Korvatulehduksen hoidossa huomioidaan tulehdukselle altistavat, ensisijaiset/primaarit, toissijaiset/sekundaariset ja ylläpitävät tekijät. On helppo ymmärtää, että jos primaarisuus tulehdukselle on vierasesine tai korvapunkki, ei tulehdus parane, jos näitä tekijöitä ei saada poistettua. Samoin, jos taustasy tulehdukselle on allergia, ei tulehdus parane tai se toistuu, jos ei allergiaa huomioida hoidossa. Koiran allergia on yleensä elinikäinen sairaus, jolloin myös korvatulehdustaipumus on tyypillisesti elinikäinen. Oikealla hoidolla allergisen koiran korvat pidetään oireettomina.

Keskittymällä vain toissijaisiin taustasyihin eli mikrobien häätöön ei lopputulos ole hyvä. Tärkeää on hoitaa korvat kuntoon mahdollisimman pian, jotta vältetään ylläpitävien tekijöiden syntymiseltä. Vaikeat ylläpitävät tekijät kuten korvakäytävien mineralisaatio ja ahtaus, tai välikorvan seinämän muutokset, voivat johtaa siihen, ettei lääkähoidolla pystytä korvia hoitamaan kuntoon. Pitkälle edenneissä tulehduksissa, joissa on syntynyt palautumattomia muutoksia, on oikea hoito leikkauksellinen.

Kun korvassa on tulehdus, on hyvä suorittaa huolellinen korvakäytävän puhdistus hoidon alussa. Jos korva on huomattavan kipeä, korvakäytävä on turvonnut tai epäillään välikorvan tulehdusta, suoritetaan puhdistus klinikalla nukutuksessa (korvahuuhtelu).

Korvatulehduksen inflammaatiota eli tulehduksilaa hoidetaan lähes poikkeuksetta kortisonilla paikallisesti ja usein myös suun kautta. Muu lääkehoito valitaan korvan tähytyksen, korvanäytteiden ja muun kliinisen tutkimuksen perusteella tapauskohtaisesti.

Tärkeää on hoitaa tulehdusta paranemiseen saakka. Paranemisen voi todeta ainoastaan eläinlääkärin vastaanotolla tarkastamalla korvakäytävä otoskoopilla (tähytimellä). Usein otetaan vielä kontrollinäytteet paranemisen varmistamiseksi. Korvakontrolli on hyvä ajoittaa lääkekuurin lopulle.

Korvatulehduksen taustasyt on selvitettävä, jotta voidaan valita jatkohoito. Tarkoitus on huolehtia siitä, ettei korvatulehdus uusi. Jos taustasy korvatulehdukselle on allergia, tarvitaan sopiva hoito, jotta korvat pysyvät kunnossa.

Tarvitseeko terveitä korvia puhdistaa?

Terveitä korvia ei tarvitse puhdistaa. Jos korvat erittävät jatkuvasti vaikkua, on se yleensä merkki ongelmasta ja koira on syytä viedä korvasairauksiin perehtyneen eläinlääkärin tutkittavaksi. Hellävarainen säännöllinen puhdistus voi olla sopiva tapa pitää korvat kunnossa, jos vaikkua eritykseen ei liity punoitusta, korvien ravistelua tai mutta tulehdukseen viittaavaa oireilua. Puhdistusväli on yksilöllinen; valtaosa lemmikeistä ei koskaan tarvitse korvien puhdistusta, kun taas toiset tarvitsevat puhdistuksen muutaman viikon välein, jotta korvat pysyisivät terveenä. Liian tiheä korvien puhdistus saattaa lisätä kosteutta korvakäytävässä ja korvarauhasten eritystä ja altistaa tulehdukselle.

Korvan tähytys voi olla koiralle pelottava tilanne. Oikeanlainen ote on tärkeä ettei pään heilautus aiheuta kipua korvakäytävään.

Korvat puhdistetaan seuraavasti:

- puhdistusainetta laitetaan korviin melko runsaasti
- korvakäytävää hierotaan noin 2 minuutin ajan leukakaaren takaa korvaeritteen irrottamiseksi
- koiran annetaan ravistaa korviaan, jolloin erite ja puhdistusaine sinkoavat korvasta (hyvä tehdä esimerkiksi ulkona tai kylpyhuoneessa)
- korvakäytävä pyyhitään esim. pumpulitupolla niin syvältä kuin sormella ylettää (vanupuikkoja saa käyttää vain näkyvien poimujen puhdistamiseen)
- toimituksen voi toistaa, jos eritettä on runsaasti.

Märkäinen erite on merkki pitkittyneestä tulehduksesta.

